

MEHMET ÂKİF İNAN'A GÖRE İSLÂM BİRLİĞİ*

ACCORDING TO MEHMET ÂKİF İNAN TURKISH-ISLAMIC UNION

Yılmaz EVAT**

Öz

Mehmet Âkif İnan; ülkemizin yetiştirdiği güzide bir mütefekkir, şâir, yazar ve sendikacılarından biridir. Kendisini İslâm davasına adanmış olan İnan, Müslüman milletlerin kavmiyetçi ve Batıcı olmadığına inanmaktadır. Mehmet Âkif İnan'a göre İslâm birliği, Müslüman ülkelerin hayatta kalıp şerefli bir şekilde yaşamaları için tek çâredir. Dahası, Kudüs'ün Yahudilerce işgali bile, aslında Müslümanların birleşmesi için bir uyarıdır. Buna rağmen İslâm birliği; Batılıların İslâm coğrafyasında maksatlı olarak ürettiği fitnelere, basiretsiz Batıcı aydınlar, kukla yöneticiler, İslâm topraklarındaki Batı kökenli akımlar sebepleriyle gerçekleşmemektedir. İslâm birliğinin önündeki bütün engellere rağmen Müslüman coğrafya milletlerinin birleşmekten yana olduğu düşüncesi üzerinde duran İnan, İslâm birliğine kafa yoran herkesin Abdülhamit Han'ı örnek almaları yönündeki fikriyle "Osmanlıcılık" geleneğini ön plana çıkarmak istemiştir.

İnan'a göre, Müslüman ülkelerin işbirliğine gidebilmelerinin yolu kendi silahlarını kendilerinin üretmelerinden geçmektedir. Emperyalistlerden silah almayan Müslüman ülkeler, kendi aralarında daha rahat işbirliğine gideceklerdir. Kaldı ki münbit ve geniş İslâm coğrafyası, birbirinin eksiklerini giderecek kapasiteye fazlasıyla sahiptir.

Bu çalışmada, doküman inceleme yöntemi kullanılarak Mehmet Âkif İnan'ın İslâm birliğine dair fikirleri irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Mehmet Âkif İnan, İslâm Birliği, Ortadoğu, Batı, Aydın.

Abstract

Mehmet Âkif İnan; is a beautiful thinker, poet, writer and unionist of our country. Dedicated to the cause of Islam, İnan, believes that Muslim nations are not occupational and non-Western. According to Mehmet Âkif İnan, Islamic unity is the only strand for the Muslim countries to survive and live in an honorable way. Moreover, the Jewish invasion of Jerusalem is indeed a warning for the unification of Muslims. Despite, the Islamic Union; Western rituals produced by the Westerners for the purpose of Islamic geography cannot be realized due to Western origin movements in Islamic lands. In spite of all obstacles in front of the Islamic unity, the idea that the Muslim geography nations are in favor of unification, inevitably wanted to bring the tradition of is Ottomanism to the fore with the idea that everyone who is thinking of Islam unity should take the example of Abdülhamit Han.

According to İnan, Muslim countries are able to cooperate to produce their own weapons. Muslim countries, which do not receive weapons from the imperialists, will make more comfortable cooperation among themselves. Moreover, the vast majority of Islamic geography has more than enough capacity to overcome each other's deficiencies.

In this study, Mehmet Âkif İnan's ideas about Islamic unity will be examined by using document analysis method.

Keywords: Mehmet Âkif İnan, Islamic Union, Middle East, West, Intellectual.

1. GİRİŞ

Türkiye'de Tanzimat'tan itibaren ülkesine ve değerlerine yabancılaşan kopyacı ve taklitçi bir aydın nesli yetişmiştir. Bu aydın nesli her şeyin kökünü Batı medeniyetinde aramıştır: "Çoğunluğa göre ise her fikir ve hareketin doğruluğunun delili dışardadır; değerlerin ve hakikatlerin bütün delilleri, bütün belgeleri Batı'da bulunmaktadır." (Topçu, 2018: 26). Mehmet Âkif İnan bu bağlamda alternatif bir aydın tipidir. Çünkü İnan, münevver bir Müslüman olarak medeniyetin özünü Batı'da değil İslâm'da arar. Müslümanlık ve yerlilik onun başat özelliklerindedir. Hayatını millî duruş ve tavırlar içinde yaşamıştır: "Yerli düşüncenin gür sesli, dik duruşlu, heybetli savunucusuydu O. Bir toplumun kendi öz değerlerine düşman edilşinin, kendi öz değerlerinden uzaklaştırılışının farkındaydı. İnan; kökleri bin yıldan uzun zamandır bu toprakların her bir karışına nüfuz etmiş bir medeniyetin evladı, muhafızı, cihatçısı olmaktan bir gün bile geri durmamıştır." (Sürmeli, 2016, 31).

* Bu makale, 8 - 12 Kasım 2017 tarihleri arasında Şanlıurfa'da düzenlenen El Ruha 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi'nde sunulup özeti yayımlanan bildirinin genişletilmiş hâlidir.

** Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, yilmazevat@hotmail.com

Mehmet Âkif İnan 1940 ile 2000 yılları arasındaki ömrünü bir inanç ve hareket insanı olarak yaşar. Yedi Güzel Adam'dan biri olan İnan çok yönlü –şair, yazar, öğretmen, sendikacı, mütefekkir, yayıncı, hatip, aydın, sanatçı- sıfatlarıyla muttasıf bir ömür sürmüştür.

Mehmet Âkif İnan Yedi Güzel Adam içinde düşüncelerini teşkilatçı fikir yapısıyla uygulama boyutuna taşınmasıyla diğerlerinden ayrılır. 1992'de Eğitim-Bir-Sen ve 1995'te Memur-Sen'i kurarak düşüncelerini örgütsel platforma taşımıştır (Yalçın, 2016, 3). Bir sendika lideri olan İnan, örgütleriyle inandığı değerler için faal olarak çalışmıştır.

Müslüman yazarlar eskiden beri İslâm birliği fikrine kafa yormaktadır. Sözelimi Tanzimat dönemi sanatkarlarından Namık Kemal "İttihad-ı İslâm" için çalışmış bir yazardır: "Maksat bir kere hasıl olursa, ikiyüz milyon kadar nüfus, dâderâne ve yek-vücûdâne birbirinin terbiye-i efkâr muhafaza-i menâfiine çalışacaklarından Asya için ne revnaklı bir devr-i saâdet zuhûra geleceği tarife muhtaç değildir." (Akt. Kolcu, 2009: 174). Mehmet Âkif Ersoy da Namık Kemal gibi hayatını İslâm birliğine adanmıştır. Şairin şu dizeleri bu meyanda değerlidir:

"Değil mi cebhemizin sînesinde îman bir;
Değil mi cenge koşan Çerkes'in, Lâz'ın, Türk'ün,
Arap'la, Kürt ile bâkîdir ittihâdı bugün" (Ersoy, 2015, 280).

İslâm âleminin hâli, Batı emperyalizmi günümüz sanatkarlarını da derinden düşündürmektedir. Mehmet Âkif İnan bu bağlamda yazı yazan ve İslâm birliğine çok kafa yoran bir entelektüeldir. Bu çalışmada yazarın *İslâm Dünyası* ve *Ortadoğu* kitabından hareketle İslâm birliğine dair fikirleri araştırılacaktır.

2. Mehmet Âkif İnan'ın İslâm Birliğine Dair Görüşleri

2. 1. İslâm İnancı ve Medeniyeti Bağlamında Müslümanların İşbirliği

Kur'an-ı Kerim'in Bakara suresi 120. ayetinde mealen küfrün tek bir millet olduğu ifade edilir: "Sen onların milletlerine tabi olmadıkça ne Yahudiler, ne de Hıristiyanlar senden asla hoşnut ve razı olmayacaklar. De ki, gerçekten de Allah'ın hidayeti doğru yolun kendisidir." (Bağımsız Yay., 2009, 18). İlhamını ve feyzini Kur'an'dan alarak Allah'ın yolunda yürümek isteyen Mehmet Âkif İnan'a göre de küfür ehli bir millettir. Bundan dolayı dünyadaki bütün Müslümanlar birleşmelidir: "İnsanlar birleşince, erir küfrün saltanatı, tükenir sömürü düzeni, kurtulur esir ülkeler, esir insanlar." (İnan, 2016, 281).

Hucurât suresi 10. ayetinde mealen kardeş olan müminlerin işbirliği yapmaları gerektiği ifade edilir: "Müminler ancak kardeşlerdir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki rahmete eresiniz." (Bağımsız Yay., 2009: 515). Düşüncelerinin özünü Kur'an'dan alarak yeryüzü Müslümanlarının kardeş olduğunu hepsinin bizim olduğunu söyleyen mütefekkir İnan, Müslümanların nasıl birleşeceği konusunda fikirler üretir. Ona göre Hz. Muhammet (sav) her alanda önder olduğu için onun rehberliği esas alınmalıdır. İnan, birleşmenin özünün şöyle şekillenmesini tavsiye eder: "Temele İslâm inancını, uygarlığını koymaktır. Birleşmemizin sağlam ve uzun ömürlü olması, ancak bu temelden, bu ihlastan ayrılmamakla mümkündür." (İnan, 2016, 288). Sanatkâr bu meyanda şöyle der: "Tek doğru İslâm, gayrisi toptan bâtil, diyenlere selam olsun." (İnan, 2016, 350).

2. 2. Ortadoğu, Diriliş ve İttihat

İslamiyet Ortadoğu'da neşvünema bulmuş evrensel yapıya sahip bir dindir. Batıların geliştirdiği modern medeniyete karşı İslâm medeniyetinin mekân bazında vatanı Ortadoğu'dur. Ortadoğu bu coğrafyadaki bütün Müslümanların ortak vatanıdır. Bundan dolayı da diğer Müslümanların da ortak ülküsüdür (Emre, 2003: 43). Ortadoğu'nun bu vasıflarına entelektüel İnan da, çok kafa yormaktadır. Nuri Pakdil'in "ortadoğu çocuğu değil miyim anne" dizesine yürekten inanan sanatkar, Allah nizamına savaş açan Batıların Ortadoğu'yu işgal ettiğini söyler. Ortadoğu İslâm coğrafyasıdır. Bundan dolayı Müslümanlar diriliş ve birleşme meşalesini buradan yakmalıdır. Ortadoğu'da böyle bir diriliş ışığı görülmektedir: "Ortadoğunun çocukları, ortak bir bilinci kuşanmış olarak geldikleri İstanbul'da, sundukları bildirimlerle, birbirine benzeyen yüreklerini sergilediler." (İnan, 2016, 283).

2. 3. Müslüman Ülkelerin Blok Oluşturması ve Türkiye'nin Modelliği

İnan, Müslümanların birleşebilmesi için mutlaka bir İslâm ülkesinin dirilip diğerlerine modellik etmesinin gerektiğini kaydeder: "Birbirine baka baka, güvene güvene ayağa hep birden kalkacaklardır o zaman." (İnan, 2016, 301). Bununla birlikte İnan'a göre, bir İslâm devletinin tek başına ayağa kalkması

diğerlerine örnek olacağı için dünya buna izin vermeyecektir. Çözüm ise birlikte silkinip bir blok oluşturmaktır: “İslâm ülkeleri ancak yan yana bulunurlarsa bu, dünya için bir önem belirtir. Ancak böyle bir blok bir kıymet ifade edebilir. İslâm ülkeleri ancak böyle bir işbirliği sonucunda oyunlara gelmekten kurtulabilir.” (İnan, 2016, 317). Sanatkâr, İslâm ülkelerine liderlik yapacak ülkeyi yazılarında “müdür devlet” ifadesiyle kavramlaştırır. Geçmişte bunu Osmanlı Devleti yaparken Osmanlı’nın parçalanmasıyla Ortadoğu kötü bir kader yaşamıştır. Yazar, bunu günümüzde Osmanlı müktesebatı taşıyan ve kendi rotasını çizen Türkiye’nin yapacağını belirtir: “Ağır, yerli yerinde bir Türkiye demek; kalp atışlarının, nabzının, normal atışı demektir tüm Ortadoğu’nun.” (İnan, 2016, 358). İnan, *Çağın Çağrısı* yazısında da Türkiye’nin İslâm yurtlarıyla çok boyutlu ilişkiler geliştirdiği takdirde meselelerini çözeceğini vurgulayarak şu tavsiyede bulunur: “Ortadoğu, Dışişlerimizin en başta gelen konusu olmalıdır... Şimdiye değin İslâm ülkelerine yollanan diplomatlar için farklı nitelikler arandığına şahit olmamışızdır. Mesela en basitinden, bu ülkelerin dilini bilen diplomat gönderildiği gayrivakidir. Keza itikat ve amel bakımından da özel bir süzgece tâbi tutulmamıştır buraya gönderilenler, Dışişleri camiasında.” (İnan, 2016, 380).

Mütefekkir İnan, İslâm coğrafyasının birbirlerinin eksiklerini tamamlayacak kapasitede olmalarından dolayı aslında işbirliğine yatkın olduklarını belirtir: “İslâm toplumları yekdiğerini kardeş bilen, ona yardımda bulunmaya hazır olan bir insanlık anlayışı içindedirler. İşbirliğine, dayanışmaya çok yatkındırlar. Bu yüzden ayağa kalkışları, kalkınışları bir arada gerçekleşir. Hep birlikte, büyük bir blok olurlar.” (İnan, 2016, 342).

2. 4. İslâm Birliği ve Kıbrıs

İslâm birliği için Kıbrıs’ın stratejik bir öneme sahip olduğunun altını çizen İnan’a göre Kıbrıs meselesi ve İsrail meselesi arasında bir fark yoktur: “Kıbrıs’la, İsrail davasının hâli, bütünleşmemizle dış dünyaya açılmamızın habercisi gibidir.” (İnan, 2016, 310).

2. 5. Müslüman Ülkeler Birbirlerine Tavizkâr Olmalı

Müslüman ülkelerin birleşmekle itibarının artacağını söyleyen İnan’a göre bu ülkeler gerekirse birbirlerine taviz vermelidir: “Kısacası, taviz gerekiyorsa taviz vermelidir birbirine İslâm ülkeleri. Hem de seve seve. Birleşmeleri için sayısız imkân bulunduğu hâlde birleşmeyen tek topluluk İslâm ülkeleridir yeryüzünde.” (İnan, 2016, 318).

2. 6. İslâm Birliği ve Müslümanların Şerefi

Mehmet Âkif İnan, İslâm coğrafyasının kurtuluşu ve şerefini İslâm birliğinde görür: “Büyük bir İslâm birliğidir Müslüman ülkeleri kurtaracak olan, oyuncak ve onursuz olmaktan çıkaracak olan, kendi haklarını olduğu gibi, her ulusun da hakkını koruyabilecek olan, dünyaya denge getirecek olan.” (İnan, 2016, 319). İnan; Müslümanların, emperyalistler karşısındaki durumunu “Zor temizler bu işi” (İnan, 2016, 406) diyerek ‘zor’u şöyle açıklar: “Bu zor da, İslâm dünyasının kesin bir dayanışma içinde bulunmasıyla sağlanır.” (İnan, 2016, 406).

2. 7. İslâm Ülkelerine Yapılan Saldırıları ve İslâm Birliği

Mütefekkir İnan, *Büyük Birliğe Doğru* yazısında bir İslâm ülkesine yapılan saldırıyı diğer ülkeler kendilerine yapılmış sayacakları gün Müslümanların belini doğrultacağını söyler: “Çünkü sorunu olmayan ya da olmayacak olan tek bir İslâm ülkesi yoktur. Ve bu sorunların tek imha yolu ise güç birliğidir.” (İnan, 2016, 411).

2. 8. İslâm Topluları ile İdarecileri, Batıcılık ve İslâm Birliği

İslâm ülkeleri idarecilerinin Batı karşısında yüreklerinde korku taşıdığını vurgulayan İnan’a göre İslâm milletlerinin tamamı İslâm birliğinin hasretini yaşamaktadır. Millet in bu duyguları zamanla yerli idarecileri getirecektir: “Onların kavmiyetçi ve Batıcı tutumla bir ilgileri yoktur. Masum ve mazumdur Müslüman halk. İşte İslâm birliğini sağlayacak olan, Müslüman halkın asıl masum ve mazlum yapısı olacaktır. Çünkü bu halk bir uyanış içindedir ve zamanla kendine uygun kadrolara kavuşacaktır.” (İnan, 2016, 322). Bu kadroların adresi ise şöyledir: “Ve bugün dahi İslâm birliğinin gerçekleşmesini ancak Abdülhamit Han’ın üzerinde bulunduğu doğrulardan sapmayan kadrolar sağlayacaktır.” (İnan, 2016, 370).

Mehmet Âkif İnan, Müslümanların dinlerinden kaynaklanan “tabii bünye”lerini çok önemser. Bu bünyenin zorla çıkartılan yapay hâlleri söküp atacağını belirtir. Bunun da dirayetli ve basiretli yöneticilerle sağlanacağını savunur: “...akıllı devlet adamlarına düşen ödev, ihtilafları çözmeye konusunda samimi çaba göstermektir. Ortalığı kızıştırmak değil, hepsiyle dostluğunu koruyarak ve geliştirerek ara bulmaktır.” (İnan,

2016: 383). İnan, İslâm coğrafyasının sonsuza kadar uzanacak bir düşmanlık konusunun bulunmadığına inanır ve bu bağlamda şöyle der: “İslâm ülkelerinin arasında bugün derin uçurumlar gibi görülen ayrılıklar, kavgalar, gerçekte yapaydır; haince düzenlemelerin, desiselerin yavrusudur.” (İnan, 2016, 412). Yazar çözüme dair şu tavsiyede bulunur: “O hâlde bu suni ihtilaflar, bir İslâm ülkesi için asla yılgınlık vesilesi olmamalıdır. Sürekli olarak bunu konuşmalı İslâm ülkeleri... Yani ısrarla kendisinin haklı olduğunu savunmak değil, ihtilafların önemsiz olduğunu beyan etmeli her İslâm ülkesi anlaşmazlık içinde bulunduğu kardeş bir ülkeye karşı. Aralarında çeşitli bloklaşmalara gitmeye değil, tek blok hâline gelmeye ağırlık vermelidirler.” (İnan, 2016, 412).

2. 9. İslâm Birliğinin Gerçekleşme Şansı

Mütefekkir İnan, sömürgeci politikaların belli sebeplerden dolayı başarı kazanmasına rağmen bölgenin diriliş fikrine gebe olduğuna inanır. Yazar, “*Dünya İslâm’a Gebe*” yazısında İran, Afganistan ve Pakistan’da yaşanan son gelişmeleri İslâm dünyasının dirilişi olarak okumaktadır: “İslâm toplumları, sömürüden kurtulmayı, ‘İslâm’a dönüş’te mümkün görmeye başlıyorlar... Ayrı bir millet olduklarının, ayrı bir uygarlıkları bulunduğunun bilincine varıyorlar. Dünyanın kuvvetler dengesi değişiyor. Bir ‘İslâm dünyası’ beliriyor, fiilen.” (İnan, 2016, 341).

2. 10. Ortak Pazar ve Harp Sanayi

İslâm coğrafyasının biraz rahatlamasıyla kendi aralarında daha çok iş birliği oluşturacaklarını ifade eden İnan, bu bağlamda şöyle devam eder: “İslâm ülkelerinin bir dayanışma içinde olması ise çağdaş sömürünün dişlerini sökmeye yeter.” (İnan, 2016, 371). Kaldı ki bu coğrafya yekdiğerinin ihtiyaçlarına cevap verecek kadar bereketlidir. Batının İslâm birliğini engellemek için her türlü fitneyi ektiğini kaydeden İnan, Müslümanlara şunları salık verir: “...mevcut imkânlarını birbirine ulamaya yönelerek bir Ortak Pazar oluşturmaya kalkabilseler, daha da önemlisi ortak bir Harp Sanayii kurmaya yönelseler, hepsi birden tükenirdi bu fitnelerin.” (İnan, 2016, 373).

3. İslâm Birliğinin Önündeki Engeller

3. 1. İrkçılık

İslâm birliğinin önündeki engeller nelerdir? Mehmet Âkif Ersoy İslâm birliğine ırkçılığın zarar verdiğini söyler: “Ayrılık hissi nasıl girdi sizin beyninize? / Fikr-i kavmiyyeti şeytan mı sokan zihninize / Birbirinden müteferrik bu kadar akvamı / Temelinden yıkacak zelzele kavmiyyettir.” (Ersoy, 2015, 144). Bu meyanda Mehmet Âkif İnan, Mehmet Âkif Ersoy ile hemfikirdir. İnan birleşmenin önündeki engeli Batı’nın İslâm coğrafyasına ihraç ettiği ırkçılık fikrinde görür: “İslâm milletinden olma bilinci yerine ‘kavim’cilik milliyet olarak talim ettirildi.” (İnan, 2016, 284). Yazara göre Batı, İslâm coğrafyasını birden saldırmayıp işgale müsait bir hâle getirmek için ırkçılık fikirlerini yaymıştır: “Başka hiçbir şey değil, kavmiyetçiliktir İslâm dünyasını parçalayan, Osmanlı Devleti’ni dağıtan... İşgaller, kavmiyetçi fikirlerle işbirliği hâlinde başlamıştır.” (İnan, 2016, 321). Sanatkâr İnan’a göre ırkçılık fikirleri İslâm milletlerinin ekseriyetine sirayet etmemesine rağmen aydınlar ve yöneticiler arasında çok rağbet görmüştür: “Zaten bir ülkeyi batıran da, kurtaran da aydınlar, yöneticiler değil mi?” (İnan, 2016, 321).

İrkçılık fikirlerinin Osmanlıyı parçalamak için 19. asırda Yahudi aydınlarca üretildiğini kaydeden Mehmet Âkif İnan, aynı oyunun günümüzde de Türkiye Cumhuriyeti’ni parçalamak için kullanıldığını belirtir. Doğu Anadolu’dan çıkan Kürt ırkçılığı Marksizmle birleştirilerek bu amaç için kullanılmaktadır. Yazar bu problemin çözümünü tevhit sancağında birleşen aydınlarca görmektedir: “Bu ihanetleri tanıyan gerçek aydınların, tevhit sancağını açıp altına tüm Müslümanları çağırmasıyla bu fitne kazanı devrilebilir. Hem de siyonizmin ateşi üstüne devrilebilir. Bu ateşin odunları olan Marksizm de liberalizm sönerek kömüre dönüşür o zaman.” (İnan, 2016, 349).

3. 2. Ruhunu Batı’ya Satan Aydınlar

İslâm birliğinin önündeki bir başka engel Batıcı bir zihniyetle yetişen köle ruhlu aydınlardır: “Bir yarış başlamıştı Ortadoğu’nun bütün aydınlarında: Batıcılık yarışı... Hâlâ Müslüman ülkelerle kurulacak ilişkilere karşı son altmış yetmiş yılın Batı şartlanmasını bir ur gibi içinden çıkarıp atamamış aydınlar var, hâlâ Müslüman denince, ‘İslâm ülkeleri’ denince suratı buruşan, midesi bulanık, et beyinli uşak ruhlu insanlar var.” (İnan, 2016, 285-298). İnan, İslâm birliği için bu aydın tipinin değişmesini elzem görür: “Hesaplarında, Ortadoğu’yu bir bütün olarak ele alan ve milletinin bağlı olduğu uygarlık düzeni içinde davranışlarını dengeleyen yeni bir aydın tipine ihtiyacı vardır Ortadoğu’nun.” (İnan, 2016, 300). Bu aydının şöyle yetişeceği ifade edilir: “Bu aydını, İslâm ülkeleri topluca bulmalıdır. Her ülkede bunu sağlayan

kuruluşlara gidilmelidir. Resmî kurumların bu bilince ulaşmadığı yerlerde, bu boşluğu İslâm aydınları, kendi çabalarıyla gerçekleştirmeye koyulmalıdır. Bunun için her ülkenin İslâm aydını, diğer ülkelerdeki aydınları da tanıyıcı ve tanıtıcı bir işbirliği içinde olmalı. Başka çıkar yol yok çünkü.” (İnan, 2016: 301). Bununla birlikte değişen dünya şartları aydınları da etkilemeye başlamıştır: “İslâm ülkelerinin kendi aralarındaki işbirliğine, İslâm düşüncesinin özüne karşı oldukları için taraftar olmayan aydınları, bu birleşmenin bütün İslâm ülkelerine sağlayacağı menfaati bugün inkâr edemez hâle gelmişlerdir.” (İnan, 2016: 288). İnan, Osmanlı bakiyesi olan Türk aydınına İslâm coğrafyasına dair öncü ve yapıcı fikirler üretmek düştüğünü belirtir: “Bu konuda en büyük yük, bizim aydınımıza düşüyor. Baş da, beyin de, kalp de biziz çünkü...” (İnan, 2016, 286).

3. 3. İşbirlikçi Yöneticiler

Mehmet Âkif İnan’a göre Batı, İslâm birliğini engellemek için aydınlar gibi yöneticileri de ayartmaktadır: “Batı, İslâm ülkelerinin yönetimini ve yöneticilerini, kendi yedeğinde tutmaya olağanüstü özen gösterdi hep. İslâm ülkeleri hâlâ böyle bir işbirliği geleneği içindedir.” (İnan, 2016, 321). Batı, kendi tarzları gereği bazı Müslüman ülkelere özgür bir devlet görüntüsü vermiştir: “Açıksası, kendisini aratmayacak yönetici kadronun işbaşında bulunduğu ülkelerin bağımsızlığına razı oldu. Bu Batıcı kadrolar, kraldan fazla kralcı gibi sadakatle efendilerine hizmet ettiler.” (İnan, 2016, 323). İnan, dışarıya uşak içeride zalim olan bu kadroların geçmiş zamanlarda yaşanan İslâm birliğini ise karanlık dönem olarak vasıflandırdıklarını kaydeder.

3. 4. Türkiye Cumhuriyeti’nin Yanlış Politikaları

Mehmet Âkif İnan’a göre İslâm birliğinin önündeki bir başka engel, Türkiye Cumhuriyeti’nin İslâm coğrafyasıyla ilişki kurmamayı dış politikada prensip hâline getirmesidir: “Abdülhamit döneminde hilafet nüfuzunu, devletin sınırları dışında kalan bütün yeryüzü Müslümanlarını himaye eden ve bu nüfuzla Batı dünyasının karşısına tehdit edici bir hüviyetle çıkan bir devlet politikasını elimizin tersiyle iterek Batıların umduğundan ve istediğinden daha fazla İslâm toplumlarına sırt çeviren biz değil miyiz?” (İnan, 2016, 291). Çıkar ilişkilerine dayanan bir birliğin de sakat olacağını ifade eden İnan, Türklerin tarih yapıcılığından kaynaklanan kibrin birliğe zarar vereceği kanaatinde.

3. 5. Batı Kökenli Fikir Akımları ve Politikalar

Yazar, *İslâm Birliği* isimli yazısında İslâm coğrafyasında günümüzde özerklik isteyen grupların bir ihtiyaca binaen değil Dünya İslâm Birliği’ni parçalama projelerinin devamı olduğu kanaatini taşır: “Yani çünkü İslâm Birliği’nin adı olan Osmanlı Devleti’ni parçalamaya vesile olmuş ne kadar akım çıkmışsa hepsi aynıyla bugün için de söz konusudur.” (İnan, 2016, 356). İnan dışardan yönlendirilen bu akımların Osmanlıcılık, adem-i merkezîyetçilik, milliyetçilik ve Batıcılık olduğunu ifade eder.

Mütefekkir İnan’a göre birliğin önündeki önemli bir bariyer Batı politikalarıdır. Batı’nın İslâm coğrafyasını cetvelle çizmesi yazarın yüreğini yakar: “Kimdir, kimdir bunlar; Semerkand’ı, Buhara’yı, Taşkent’i, Yarkent’i, Belh’i, Kaşgar’ı, Merv’i, Batum’u, Bakü’yü benden koparan, sınırlar çizen.” (İnan, 2016: 315). Batı, İslâm devletlerini müstakil hâle getirdiği gibi birbirleriyle ilişkilerini de kesmiştir: “Çünkü Batı, bunları dağıtmakla işinin bitmediğini biliyor. Eğer birleşecek olurlarsa azim bir güç hâline geleceklerini biliyor. Geçmişte olduğu gibi, yine kendisinin perişan olacağını biliyor.” (İnan, 2016, 300).

Batı’nın putunun para ve menfaat olduğunu inanan Mustafa Necati Özfatura “*Haçlı Seferleri Devam Ediyor*” isimli yazısında “Hristiyan Batı Haçlı kinini ve zihniyetini asla değiştirmemiş, sadece taktik ve siyasetini değiştirmiştir.” der (Özfatura, 2015, 171). Mehmet Âkif İnan, Mustafa Necati Özfatura gibi düşünen bir entelektüeldir. Ona göre Batı, kendi çıkarlarını korumak ve İslâm birliğini engellemek için Ortadoğu’da sürekli taktik ve siyaset üretmektedir: “Ortadoğu’da sürekli devam eden problemleri, Batı’nın İslâm birliğini engellemek için ortaya koyduğu eylemler saymalıyız.” (İnan, 2016, 321). Sözelimi Batı, İslâm coğrafyasında ırkçılığın yanı sıra ideoloji ve fraksiyonları emperyalist çıkarları için desteklemekte Müslümanların tek bir millet olduğu anlayışını yıkmaktadır: “O hâlde İslâm toplumlarına düşen, küfrün oyunu olan hem ırkçılıkla hem de öteki tüm ideolojilerle savaşmaktır.” (İnan, 2016, 344).

İnan, Batılı ülkelerin İsrail politikalarıyla Abdülhamit Han ve onun şahsında İslâm birliğinden intikam aldığını belirtir: “İsrail, dünya emperyalizminin Müslümanların içine soktuğu her kundağın fitilidir.” (İnan, 2016, 364). Sözelimi emperyalistler İsrail maşasıyla Müslümanlara silah satmaktadır. Haçlıların Kudüs politikası da benzer bir manevradır: “Kudüs’ün başşehir olması, İslâm’dan öç alma hamlesidir.” (İnan, 2016, 365). Sanatkâr, Kudüs ve İslâm birliğine dair şu ifadeleri de kullanır: “Müslümanların ne denli birlik içinde olduklarının en cesur şekilde sınanmasıdır bu işgal. Emperyalizme

karşı gösterecekleri tavrın ne olacağını somut bir şekilde tahkik içindir bu işgal." (İnan, 2016: 392). Fakat Kudüs'ün bu hâli Müslümanların şuurulanmasına vesile olmakta ve dirilişlerinin mihverini oluşturmaktadır: "Bu felaketi, Yahudi'nin başarmış gibi görülen bu işgallerini, Müslümanlar çok iyi değerlendirmeye mecburdur. Bu azim musibeti dirilmenin, birleşmenin bir ihtarı olarak görüp cihada soyunmaya, kalkmaya mecburdurlar." (İnan, 2016, 368).

İnan, Müslüman ülkelerin çeşitli faaliyetlerine kafa yoran bir entelektüeldir. Sözelimi İslâm konferansı düzenleyen Müslüman ülkelerin sömürüyü reddeder görünmelerine rağmen kapitalist ve sosyalist ideolojileri rehber edinmeleri, siyonizme karşı olmalarına rağmen İsrail'e petrol yollamaları ve Müslümanları öldüren Habeşistan'a silah göndermeleri gibi kusurları bulunduğunu belirtir. Yazar, her şeye rağmen konferansın başındaki İslâm kelimesinin birçok kapıyı da zorladığını dile getirir.

SONUÇ

Bu makalede Mehmet Âkif İnan'ın *İslâm Dünyası ve Ortadoğu* adlı kitabından hareketle yazarın İslâm birliğine dair görüşleri belirlenmiştir. Mehmet Âkif İnan'a göre Batı, İslâm birliğini engellemek için İslâm coğrafyasında her türlü politikayı uygulamakta ve çok çeşitli karışıklıklar çıkartmaktadır. İşbirlikçi yöneticiler, köle ruhlu aydınlar ve Batı kökenli fikir akımları İslâm birliğinin önündeki engellerdir. İrkçılık fikri İslâm birliğine bariz bir şekilde engel olmaktadır. Ayrıca Türkiye, İslâm coğrafyasıyla ilişki kurmamayı prensip hâline getirmiştir.

İnan'a göre Müslümanlar şerefli bir şekilde yaşamak için birleşmeğe mecburdurlar. Bir Müslüman ülkeye yapılan saldırıyı diğer Müslüman ülkeler kendisine yapılmış saymalıdır. Müslümanlar ivedikle ortak pazar kurmalı ve harp sanayinde işbirliğine gitmelidir. Birliğin ruhunu İslâm inancı oluşturmalıdır. Bu birleşme Hz. Muhammet (sav) rehberliğinde olmalıdır. II. Abdülhamit'in politikaları örnek alınmalıdır. İslâm coğrafyası yerli aydın ve yöneticiler yetiştirmek zorundadır. İslâm ülkelerinin aralarındaki krizler sunidir. İslâm ülkelerinin kaynakları birbirine yeteceği için bu ülkeler birbirlerine taviz vermelidir. İslâm ülkelerinden birinin dirilmesi diğerlerine örnek olacaktır. Türkiye kapasitesi ile İslâm birliğine öncülük edebilecek konumdadır. Stratejik konumuyla Kıbrıs İslâm işbirliği için önemli bir adadır. İslâm'ın anavatanı Ortadoğu olduğu için Müslümanlar dirilip birleşmeye buradan başlamalıdır. Dünya Müslümanların birliğine gebe dir.

KAYNAKÇA

- Kolcu, Ali İhsan (2009). *Tanzimat Edebiyatı I*. 5. Baskı, Erzurum: Salkımsöğüt Yay.
Emre, Akif (2003). *Bir Dünya Tasarımı ve Ortadoğu*. *Hece Dergisi*, Yıl 7, Sayı: 13, Özel Sayı: 5.
Ersoy, Mehmet Âkif (2015). *Safahat*. Haz: M. Ertuğrul Düzdağ, 1. Baskı, İstanbul: Fatih Belediyesi..
Özfatıra, Mustafa Necati (2015). *Filistin İsrail Ekseninde Ortadoğu*. İstanbul: Divanyolu Kitapları.
Mehmet Âkif İnan'ın Eserleri (2016). Haz. Hıdır Yıldırım, II. Cilt, Ankara: Eğitim-Bir-Sen Yayınları.